

D. Bleeker

De Strijd der S. D. A. P. op Koloniaal Gebied

door

H. VAN KOL

1920

N.V. Boekhandel en Uitgevers-Maatschappij
„Ontwikkeling” - Amsterdam - Paleisstraat 43

Uitgaven van „Ontwikkeling”

H. VAN KOL. Staatsbedrijven en Staats-
monopolies f 0.06

W. H. VLIEGEN. De Sociaal-democraten
en het Koloniaal Vraagstuk f 0.05

Mr. P. J. TROELSTRA. De Revolutie en
de S. D. A. P. ing. f 0.75
geb. f 1.10

Idem De politieke taak der Socia-
listische Internationale f 0.25

Idem De Wereldoorlog en de Sociaal-
democratie f 1.—

D. J. Blekkink

De Strijd der S. D. A. P.
op Koloniaal Gebied

door

H. VAN KOL

1920

N.V. Boekhandel en Uitgevers-Maatschappij
„Ontwikkeling” - Amsterdam - Paleisstraat 43

WOORD VOORAF.

Op uitnoodiging van de samenstellers van het „Gedenkboek”, dat ter gelegenheid van het zilveren feest van de S. D. A. P. werd uitgegeven, schreef ik een overzicht van den arbeid dien de Kamerfractie in die jaren voor Indië heeft verricht. Het bestek van dit „Gedenkboek” liet echter slechts de opname van een zeer korte samenvatting toe. Thans verspreid ik dit overzicht afzonderlijk en in zijn geheel, en stel dan bovenal prijs op de lezing van het geschrift in Indië. Juist nu er daar een machtige en invloedrijke volksbeweging ontstaat, welke voor de eigen belangen opkomt en zelve aan het staatkundige leven in Indië deelneemt, acht ik het van belang, dat volk en leiders zich door de feiten kunnen overtuigen van de kracht en de toewijding, waarmede onze partij bij voortduring heeft gestreden voor de verheffing en de bescherming van het Inlandsche volk, tegen de hartelooze uitbuiting door de kapitalistische overheersching. De groote volksbeweging heeft reeds van haren aanvang af ervaren, dat zij in haren vrijheidsstrijd kan rekenen op de toewijding en de samenwerking van de mannen der S. D. A. P., in Indië zoowel als in Nederland. Uit het hier gegeven overzicht zal blijken, hoe in een thans afgesloten periode, toen het Inlandsche volk nog niet bij machte was uit eigen kracht en met de eigen organisaties voor zijn welvaart en bevrijding te strijden, de sociaaldemocraten rusteloos voor Indië op de bres stonden, en vrijwel alléén tegenover een machtig en winzuchtig behoud den strijd voerden voor groote Indische volksbelangen, welke thans mede door de leiders van het eigen volk ter hand zijn genomen. Het besef dat de sociaal-democraten, tevoren alleenstaande strijders, thans mede-strijders voor het geluk van Indië mochten worden, is wel de grootste voldoening welke zij van hun arbeid konden genieten.

Moge deze samenwerking blijvend en vruchtbaar zijn !

DE STRIJD DER S. D. A. P. OP KOLONIAAL GEBIED.

Ich fühl's an meines Herzens Pochen,
Auch uns wird reifen eine Saat. (*)
(Ferdinand Freytag).

Gedurende het tijdverloop van bijna 1/4 eeuw (1897 tot 1919), dat de Nederlandsche Sociaal-Democratie in het Parlement kon deelnemen aan de koloniale politiek, heeft zij goed en nuttig werk verricht. Een nieuwe richting brak zich baan, en haar optreden legde den grondslag tot, schiep de voorwaarden voor het ontstaan eener krachtige volksbeweging in de kolonie zelve. Haar streven, reeds in 1901 in een *Ontwerp-Program* belichaamd, kan dus op goede resultaten bogen, die hier slechts in korte hoofdtrekken worden vermeld.

Nadat de Nederlandsche Regeering (in 1798) het beheer van Indië overnam van de Oost-Indische Compagnie, was dit de melkkoe geworden, eerst voor de Hollandsche Schatkist, daarna voor het Nederlandsch kapitaal, al bleven daardoor de behoeften der Inlanders onvervuld, en al werden aldus land en volk verarmd door een drainage van honderden en honderden millioenen, die nog steeds voortduurt. De Inlander was eeuwig en altijd het slachtoffer der hebzucht van den vreemdeling: voor hem bestonden recht noch vrijheid, geen veiligheid van persoon noch goed; de belangen van den zwakke werden steeds achteruit gesteld voor die van zijn blanke heerschers.

Hebzucht was de ware drijfveer, al werd die vaak verborgen achter mooie woorden van bevordering van het geluk van den Inlander, benevens van handel, scheepvaart en nijverheid; waarbij de Nederlandsche Staatslieden slechts oog hadden voor *hun* handel, en *hun* scheepvaart en *hun* industrie, zonder te letten op de rechten en belangen

(*) Vertaling: Ik voel het aan den kloep mijns harten,
Van ons zal rijpen nu het zaad.

van den inboorling der koloniën. De banden die de heerschende klassen van Nederland binden aan Oost-Indië, worden in de eerste plaats gevormd door de jaarlijksche winst van minstens 2 á f 300 millioen voor het Nederlandsch kapitaal, en door ongeveer 90 millioen inkomsten voor Nederlandsche ambtenaren. De schatten van Indië's bodem gingen en gaan nog grootendeels naar Nederland; de Inlander doet alleen ergerlijk slecht betaalden dienst als werkkracht om deze te voorschijn te brengen.

De sociaal-democraten vonden dan ook bij hun binnentreden in de Nederlandsche Volksvertegenwoordiging een dankbaren werkkring. Onafhankelijk van alle andere politieke partijen, hebben zij met kracht van wapenen strijd gevoerd tegen het Imperialisme en de daaraan verbonden gruwelen; tegen het kapitalisme in zijn meest vloekwaardige uitingen, zooals wij het in de koloniën leerden kennen. De huichelarij der beschavingsleuzen werd ontmaskerd, het verzuim der regeerende klassen om welvaart te brengen aan den inboorling door feiten aangetoond; ook op het gemis aan moraliteit bij het beheer der Indische financiën werd rusteloos door hen gewezen. Zij hebben gestreden tegen de bevoorrechtiging van de Europeesche kapitalisten; tegen nepotisme, gunstbetoon en misbruiken der Europeesche ambtenaren, en zich met alle kracht verzet tegen het vermorsen, aan militarisme, van millioenen waaraan de volksnooden zulke schreiende behoefte hadden.

De Internationale Sociaal-democratie heeft immers in alle landen den strijd aangeboden tegen *militarisme* en *Imperialisme*, en heeft ten doel, langs den snelst mogelijken weg, een eind te maken aan de verdrukking en uitbuiting van alle klassen en rassen. De rechten en belangen van den inboorling moeten dus den voorrang hebben boven die van den vreemden indringer, terwijl tot heden de kapitalistische koloniale politiek als hoofddoel had de uitbuiting van minder ontwikkelde rassen en volken, door misbruik te maken van de economische, van de politieke en van de militaire macht der Westerlingen.

Daarom was de bourgeoisie, ook de Nederlandsche, steeds tuk op uitbreiding van haar koloniaal bezit, en was de „*Vestiging van Nederlandsch gezag*” slechts een mooie naam voor meer intensieve exploitatie door het buiten-

landsche kapitaal. De Indische Regeering werd meegesleept door de „Imperialistische strooming” van onze eeuw, streefde ook naar een „Grooter Nederland” met al de droeve gevolgen, de wreedheden en de gevaren daaraan verbonden. Ook Nederland werd aangegrepen door den geewwhonger naar koloniaal gebied, hoe verkeerd het ook zij voor een klein land om het voorbeeld te geven van annexatiezucht, daar wij aldus den plicht op ons laden, een gansch werelddeel te beschaven.

Voortdurend werd ons koloniaal gebied (in de laatste kwart eeuw vooral) rusteloos uitgebreid, tot meer dan 60 maal de oppervlakte van Nederland.

Reeds den eersten dag van ons optreden, bij de bespreking der Troonrede van 28 September 1897, werd de strijd aangeboden tegen den *veroveringskrijg in Atjeh*, die meer dan 40 jaren als een kanker knaagde aan de welvaart der kolonie. De voorwendsels werden ontzenuwd, de leugens ontmaskerd, de wreedheden aan de kaak gesteld, de talrijke offers aan menschen en millioenen betreurd. En vrij wel jaarlijks moesten wij optreden tegen expeditiën gezonden naar tal van oorden van den Indischen Archipel, naar de Gajoelanden, Boni, Korintji, Bali, Djambi, Timor, enz enz., waarbij niet zelden kapitalistische drijfveeren maar al te duidelijk aan den dag kwamen.

Die rusteloze uitbreiding van gebied en verantwoordelijkheid dreigde onze krachten en financieële offergezindheid te boven te gaan, vooral wat Ambtenaren betreft, en de onthullingen in 1917 door de Rapporten van het Lid in den Raad van Indië, Lieftrinck, naar aanleiding van gewapend verzet in verschillende Gewesten, hebben dat bewezen. In plaats van op uitbreiding van ons koloniaal bezit, werd onzerzijds eer op inkrimping daarvan aangedrongen (Nov. 1904), wat een stuip van verontwaardiging opwekte in de Kamer.

En niet minder hebben wij ons verzet tegen deze talloze expeditiën van wege de *gruwelen en wreedheden* daaraan maar al te dikwijls verbonden, die wel eens door den eerlijken R. K. afgevaardigde de Stuers gebrandmerkt werden als een ware „Moordgeschiedenis”, waarbij ons roemrijk leger was opgetreden als een „Hunnen-horde”, ja als een „bende bloedhonden”. Nederlandsche Ministers verklaarden dan, dat „de oorlog zoo human mogelijk was gevoerd”

en een Nederlandsch Volksvertegenwoordiger (evenals de Pruisische Generaal Bernardi), dat „beschaafde oorlogsgebruiken alleen dan gelden, wanneer het doel van den oorlog daardoor niet wordt belemmerd” (II 6 Nov. 1908, p. 324). Wij sociaal-democraten werden dan fel aangevallen als een burger die zijn eigen vaderland prijs geeft aan de verachting, als een man die „koren verschaft op den molen van het buitenland”.

De toestanden in het Indische leger gaven meermalen aanleiding tot scherpe klachten. Niet alleen wat de behandeling betreft der manschappen van leger en vloot, doch ook het drankmisbruik, en de walgelijke toestanden op sexueel gebied in de kazernes, terwijl een groot deel van het leger is besmet door geslachtsziekten. Ook het gebruik bij militaire expeditiën van tot dwangarbeid veroordeelde gevangenen werd door ons veroordeeld, waarin thans verbetering schijnt gekomen. Scherp was ons verzet tegen de menschonterende lijfstraffen in het Strafdetachement te Ngawi (27 Nov. 1901), die weldra werden afgeschaft, terwijl zij eerst thans uit de Militaire Strafgangenen te Tjimahi zullen verdwijnen. De tergende verspilling van millioenen en millioenen voor een defensie, die wij toch niet kunnen verkrijgen, en die worden onthouden aan tal van zegenrijke en dringend noodige hervormingen op elk gebied, was steeds een dankbaar onderwerp van felle bestrijding. Waren deze, zij het slechts ten deele, voor behoorlijk volksonderwijs besteed, waarop wij rusteloos aandrongen, dan zou de intellectuele en staatkundige ontwikkeling van den Inlander thans reeds een veel hoger peil hebben bereikt; dan zouden de economische toestanden, zoowel in Oost- als in West-Indië, niet zulk een droevig beeld te aanschouwen geven.

Reeds in 1898 werd de *armoede van Java* aangetoond, en in een Nota (1902) van v. Kol, na een bezoek aan streken waar hongersnood heerschte, nogmaals daarop gewezen. Een Commissie tot onderzoek naar de „Mindere Welvaart” op Java werd ingesteld, die in tal van belangrijke Rapporten de droeve toestanden heeft bekend gemaakt. Maatregelen werden toen genomen om Java tegen „verdere inzinking” te behoeden.

Op een reis naar de Nederlandsche Antillen, in 1903,

was van Kol eveneens getuige van bittere ellende, en doopte hij, in een brochure, Curaçao als de „*Noodlijdende kolonie*”. De Nota alstoen ingediend bij het Voorloopig Verslag bij de begroting 1904, bevatte tal van voorstellen en wenken, waaraan voor een ruim deel is tegemoet gekomen. Thans gaat men de toekomst met meer hoop tegemoet.

Ook op elk ander gebied der koloniale politiek hield de S. D. Kamerfractie zich getrouw aan de beginselen, opgenomen in bovenvermeld Ontwerp-Program van Maart 1901, dat als slot-artikel bevatte: „*Opvoeden van den Inlander tot Zelfbestuur*”. En in afwachting van dien tijd, hem ontwikkelen, beschermen en voorwaarts helpen.

„De bezittende klasse,” lezen wij daar op p. 6, „die geen andere moraal huldigt dan die der hebzucht; wier eenige drijfveer is het meest schaamteloze winstbejag, heeft van onze koloniën de meeste voorrechten genoten, doch hare heiligste plichten schandelijk verzuimd. De arbeidende klasse van Nederland moet, eenmaal tot macht gekomen, haar de lang verwaarloosde maar edele taak uit handen nemen, doen wat de bourgeoisie verzuimde. De zware taak haar door de historie opgelegd zal daardoor nog worden verzwaaard; de inspanning van veler krachten, het offer van veler toewijding moet worden gebracht, doch ook voor dezen heiligen plicht zal en mag zij niet terugdeinzen. Nu, eindelijk — zij het in onvoldoende mate — de werkende klasse van Nederland invloed kan uitoefenen op de wetgeving, mogen onze bruine broeders niet worden vergeten. Waar wij, zonder poozen, strijden voor de rechten en belangen der kleinen en verwaarloosden in Nederland, moeten wij ons eveneens ten strijde gorden om te kampen voor de rechten en belangen der millioenen inboorlingen dier verre gewesten; voor het geluk en de welvaart der arme verlatenen daarginds, aan het andere einde van den aardbol.

Wee ons, wanneer de Nederlandsche arbeiders niets voor die schoone taak zouden gevoelen, hun duren plicht niet zouden begrijpen!”

Vooral de *West-Indische koloniën* waren door de Nederlandsche bourgeoisie schandelijk verwaarloosd. Gedurende 35 achtereenvolgende jaren werden die begrotingen aangenomen „zonder beraadslaging” en in de Verslagen las men alleen wat klachten over de steeds toenemende subsidies,

die voor deze koloniën uit de Nederlandsche Schatkist moeten worden betaald. Het leek wel of men deze, aan de kapitalisten slechts luttel voordeel opbrengende koloniën, eigenlijk maar liever klakkeloos liet ten ondergaan. . . .

Zoowel voor de West als voor de Oost is er, niet het minst door het optreden der Sociaal-Democratische Partij, echter een *kentering* ten goede gekomen. Dit werd onzerzijds, reeds 20 Nov. 1903 p. 409, in de Tweede Kamer voorspeld:

„Wij staan,” aldus van Kol, „op een keerpunt der koloniale geschiedenis, de heerschende nooden zijn de gevolgen van Nederl. wanbeheer, wij zijn getuigen van de schipbreuk der Ned. koloniaal-politiek. Er moet gehandeld worden ingegrepen met forsche hand; Nederland moet eindelijk eens zware offers brengen, want er dient een eind te komen aan het voorspiegelen van beloften, die wij niet willen of kunnen vervullen. Er moet een eind komen aan alle exploitatie van Indië, hetzij door Nederland, hetzij door Nederlanders. Vroeger weerloos en overgeleverd aan de hebzucht en de hardvochtigheid hunner blanke overheerschers, vonden de inboorlingen nu verdedigers hunner rechten, beschermers hunner belangen, vertolkers hunner zoolang gesmoorde grieven, trouwe kampioenen tegen elken gruwel en gewelddaad, waarvan zij sinds eeuwen het slachtoffer waren.”

Alle eischen te herhalen, alle voorstellen in herinnering te brengen, die door de S. D. gedurende 23 jaren werden gedaan — en waarvan niet weinigen een gunstig gehoor vonden — is in dit kort bestek niet mogelijk. Ons streven was, het aantal Gouvernements-betrekkingen voor Inlanders opengesteld, voortdurend te vermeerderen en hun lot te verbeteren. Het *drukpersreglement*, dat „gewrocht der duisternis”, waardoor de vrijheid van pers aan banden werd gelegd, is door hen met succes bestreden. Andere politieke rechten, als dat van vereeniging, zijn thans vrijwel verkregen; de toepassing der „exorbitante rechten” van verbanning van Europeanen en interneering van Inlanders, werden veroordeeld en worden thans veel omzichtiger toegepast. De vrijheid van werkstaking is praktisch verkregen, daar de voor Inlanders daarop staande straffen in werkelijkheid nimmer worden toegepast. Op meerdere *veiligheid voor personen en goederen* op Java, door ver-

betering van rechtspraak en politie, werd meermalen aangedrongen. De Mohammedaansche Priesterraden, „een bron van knoeierij” en afpersing bij Inlandsche erfenissen, zullen worden afgeschaft. Ook werden de arme en geminachte *Indo-Europeanen* (halfbloeds), benevens de zoowel politiek als rechtelijk achteruitgezette *Chineezers*, niet vergeten.

Verbetering der *hygiënische toestanden* en betere geneeskundige hulp (*) werd voortdurend gevraagd; en de eerste stappen werden bereids gedaan, al laten beiden nog zéér veel te wenschen over, en is de sterfte op Java nog steeds ontzettend te noemen. Voor krachtdadiger bestrijding der volksziekten als malaria, tuberculose, typhus, cholera en wormziekten, die de werkkraft verlammen en alle energie dooden, werd benevens beter hulp voor blinden, melaatschen en krankzinnigen, en een tegengaan der venerische ziekten, in beide Kamers, ook voor Surinamé en Curaçao, rusteloos bepleit. Vooral de verschaffing van gezond drinkwater kan daarbij van nutte zijn, waarin reeds in meerdere groote steden is voorzien.

De *strijd van belangen* tusschen *kapitaal en arbeid*, gaf ons handen vol werk. Van noemenswaarde bescherming voor den arbeider, is — behalve voor de contract-koelies — nog nergens sprake; een Enquête, thans in gang, naar de arbeiderstoestanden op Java en elders, zal de urgentie daarvan wel aantoonen. Aan de misbruiken bij de werving van werkkraften is thans eenigszins paal en perk gesteld. De „koelie-schandalen” te Deli en elders werden door ons ontmaskerd, en de arbeiders-contracten met strafrechtelijke sanctie zijn, althans in Oost-Indië, op het punt te verdwijnen. In Suriname wordt deze „vermomde slavernij” echter nog gehandhaafd, en dan zoowel voor vrije inheemsche arbeiders als voor contract-koelies uit den vreemde, ofschoon zij door de Regeering van Britsch-Indië bereids verboden is, waardoor een belangrijke bron van aanvoer voor Suriname is gestopt.

De talrijke misstanden bij de *Europeesche-suiker-Industrie*

(*) Men vindt thans op Java één burgerlijke geneeskundige voor 220 duizend, en één verpleegkracht voor 475 duizend Inlanders; verder 3 Gouvernements vroedvrouwen voor de meer dan één miljoen jaarlijksche geboorten in den Oost-Indischen Archipel.

op Java werden door de S. D. in het Parlement, naar verdienste gebrandmerkt, tot groote verontwaardiging der Nederlandsche en Indische belanghebbenden. De onbillijke regeling waardoor de Inlanders alléén 's nachts bevoeiingswater kregen, benevens de verplichte bewakingsdiensten van alle mannen der desas, waar rietbranden waren voorgekomen, zullen worden of zijn bereids opgeheven. Op aandrang van den Volksraad werd een Commissie ingesteld voor een onderzoek naar de arbeidsverhoudingen in de Suikerindustrie. Een soort van lijfeigenschap op Curaçao, de zoogenaamde „pagaterra” contracten, d. i. het afstaan door plantage-eigenaren van grond aan de Negers in ruil van hun arbeid, zal men niet lang meer kunnen handhaven.

Bevoorrecht van het Europeesche kapitaal bij de uitgifte van *mijnbouw-concessiën*, werd door ons, en in het geval van de Djambi-petroleum door de motië Alberda, met aanvankelijk succes bestreden. Over zwendel bij dien afstand van delfstoffen, zoowel in Oost- als in West-Indië, is meermalen de sluier opgelicht. Bij de tot standkoming der Indische mijnwet van 1899 werd ons standpunt van Staatsexploitatie verdedigd, ondanks het hardnekkig verzet van velen. Ook hierbij hebben wij in die jaren heel wat terrein gewonnen, al zal de strijd vooral ook op dit punt krachtig moeten worden volgehouden.

De *financiële politiek* der Nederlandsche Regeering is, althans wat Oost-Indië betreft, steeds haar zwakste punt gebleken; het: „gij zult niet stelen!” vond bij haar dus geen of weinig gehoor. De geschiedenis der „Bijdragen” aan de Nederlandsche schatkist, van den rentepost en der leeningen, zijn daarvan de bewijzen. Zij werden meermalen terecht gebrandmerkt als „het summum van immoreele politiek”, doch tot een eerlijke afrekening tusschen de geldmiddelen van Nederland en Oost-Indië is het nog steeds niet gekomen. Wel werd in 1905, onder den indruk van de „inzinking”, aan Indië de beschikking gegeven over een extra bedrag van 40 miljoen, met de uitgesproken bedoeling om aan sociale maatregelen te worden besteed, maar de ernstige twijfel of dit bedrag inderdaad tot de aangewezen bestemming is gekomen, werd nog steeds niet opgeheven.

Suriname werd van 1814 tot 1864 met ongeveer 40,2 en van 1865 tot 1919 met 38,5, dus in het geheel met bijna

79 miljoen gulden in den vorm van subsidiën uit de Nederlandsche schatkist gesteund, terwijl Curaçao daarvoor thans jaarlijks bijna f 600.000 bijdragen eischt om de tekorten op de begroting te dekken.

De zware druk der belastingen voor den Inlander (niet voor de Europeanen!), die vaak 20 % moet afstaan van zijn schamel inkomen, is eveneens als de noodlottige invloed van het verpachten der belastingen, (deze zijn echter thans zoo goed als verdwenen), aan onze aandacht niet ontgaan, evenmin als de last der *heerediensten*, die thans voor Java zijn afgeschaft en elders aanzienlijk verlicht. De strijd tegen het gebruik van *opium*, in Suriname sedert het vorig jaar verboden, werd evenals die tegen het *alcohol-misbruik* reeds van 1897 af met alle kracht aangebonden, waardoor wel wát, maar geenszins genoeg werd verkregen. Onder den invloed van den Volksraad is thans een Commissie tot onderzoek naar bestrijding van het opium-kwaad ingesteld. Reeds vroeger werd het alkohol-vraagstuk door de regeering ter hand genomen.

Bevordering der economische evolutie, door de bevordering eener *Inlandsche groot-industrie*, stond reeds lang op ons werkplan, en verkeert thans in volle periode van voorbereiding en uitvoering. Ook de geestelijke ontwikkeling, als uitvloeisel van stoffelijke welvaart en van den drang naar staatkundige vrijheid en gelijkheid, zal deze „impulsie voor den vooruitgang” (Troelstra 22 Nov. 1904), ten goede komen, den weg voorbereiden voor de komende *democratie*.

Deze laat, zelfs in *Suriname*, waar de Koloniale Staten een volksvertegenwoordiging vormen, echter bijeen gebracht door 680 census kiezers (*) uiterst veel te wenschen over. In *Curaçao* wordt de Koloniale Raad eenvoudig benoemd door de Kroon, dus is daarvan van eenig kiesrecht geen sprake. Zelfs aan de vrij groote autonomie, aan Suriname door het Regeerings Reglement van 1868 verleend, trachtte men in Nederland voortdurend te tornen.

In Oost-Indië staan wij bij de wieg der democratie, niet het minst dank zij de krachtig oplevende *Inlandsche Volks-*

(*) Naar verhouding van het aantal inwoners zou dat gelijk staan met 40.000 kiezers in Nederland, in plaats van de tegenwoordige 1½ miljoen mannen en een bijna even groot aantal vrouwen.

beweging der allerlaatste jaren, door ons optreden in de Staten Generaal sterk in de hand gewerkt.

Sneller dan zelfs de vurigste vrienden van den Inlander durfden hopen, grepen belangrijke veranderingen plaats in de geesten met steeds sneller tred. De vroeger geminachte inboorlingen zochten kracht door samenwerking en aaneensluiting; vergaderingen werden gehouden; verenigingen opgericht, congressen grepen plaats; de Inlandsche pers breidde zich uit en wordt van beter gehalte, terwijl het gevoel van eigen- en van menschenwaarde levendig werd in de Inlandsche Maatschappij. Nieuwe stroomingen werden merkbaar, die allen streefden naar vooruitgang zoowel op staatkundig als op economisch, maatschappelijk en religieus terrein. Nieuwe verlangens ontwaken, nieuwe eischen doen zich hooren, nieuwe plichten dringen zich op.

De plaatselijke en gewestelijke *decentralisatie*, reeds in November 1897 gevraagd en in 1903 tot stand gekomen, was een begin van emancipatie; in den Volksraad van 1918 is reeds de kiem te vinden van een werkelijke Volksvertegenwoordiging der toekomst. Onlangs is een Commissie geïnstalleerd „tot herziening van de grondslagen der Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië”, waaraan onze Indische partijgenooten, vooral Cramer, den steun hebben gegeven, en waarin, naar men mag vertrouwen, zij wel een nuttigen invloed zullen uitoefenen. Het einde van dat streven moet ten slotte uitloopen op *volledige zelfstandigheid der koloniën*, op de losmaking van Nederland; de vrucht, rijp geworden, valt dan van den boom. Ook het wereldgebeuren drukte zijn stempel op de democratisering van Indië, welke eerst zal leiden tot verschuiving van de Regeermacht van Nederland naar Indië, om daarna op te eischen het zelfbeschikkingsrecht, volgens de beginselen van den Volkenbond, die tevens wel toezicht zal houden op het beheer van koloniën.

Hoe lang het Nederlandsch bewind nog zal duren, is thans nog niet te voorzien, doch de arbeidende klasse van Nederland behoeft het nut der koloniën niet te overschatten, wat onzerzijds meermalen werd aangetoond. En al ware het anders, het recht moet den voorrang hebben boven macht en eigenbelang.

Hiermede zijn wij aan het eind van ons kort *overzicht* der *Sociaal Democratische koloniale politiek*, gedurende de laatste 1/4 eeuw gekomen. Een terugblik op dat afgeloopen tijdperk geeft reden tot tevredenheid; het zaad op den dorren akker geworpen begint te rijpen!

„De sociaal democraten,” aldus Dr. Bos, in de Tweede Kamer 23 November 1903 p. 439 en 23 November 1905 p. 166, „waren de wekkers van den volksgeest en van rechtvaardigheidszin voor Indië. Thans, nu de Volksraad uiting kon geven aan al datgene wat in den boezem der Indiërs leeft, en jarenlang moest worden gesmoord, nu men kennis kon nemen van hun grieven, wenschen en streven, hoort men bekende geluiden, die reeds vroeger op het Binnenhof hebben weerklonken. Reeds bij zijn eerste optreden heeft de Volksraad den slag gewonnen tegen een bekrompen bureaucratie, tegen autocratische ambtenaren, en zal zijn invloed zich snel uitbreiden, dit de eerste stap worden op den langen weg van volledige staatkundige vrijheid en gelijkheid.

Het gevoel van eigenwaarde is opgewekt in den eenmaal zoo gedweeën en slaafschen Javaan; hij wil zijn recht veroveren, d. i. economische en politieke gelijkheid met den vroegeren overheerscher. Onder de stuwkracht van de volksbeweging op Java kwam het gelukkig ook op de Buitenbezittingen reeds tot een georganiseerd politiek leven onder de Inlanders, waarmee de overheid rekening heeft te houden.

De tijden veranderen!

Het geheele Oosten is in gisting; de oude altaren worden overal geschokt tot in hunne grondvesten. Ook de taktiek der S. D. A. P. moet zich aanpassen aan de gewijzigde omstandigheden. Wij moeten niet meer strijden *voor* den Inlander, doch *met* en *naast* den Inlander, die zijn banden wil slaken om voorwaarts te gaan door *eigen* kracht, en die langs eigen banen zelf wil kampen voor eigen vrijheid en gelijkheid. De band die Nederland en Indië nog bindt, moet niet langer zijn: macht en geweld, doch liefde en vertrouwen.

„Wat zal de toekomst ons brengen?” was de vraag, gesteld 30 Mei 1919 p. 544 in de Eerste Kamer. En het antwoord luidde: „De lang stilstaande diepe wateren van de Indische wereld zijn in beroering gekomen; een stroom

is gevormd dien men niet kan keeren, dien men ten hoogste kan trachten in effen bedding te leiden. De dag stijgt ter kimme ! Dat streven naar vooruitgang zal ten slotte leiden tot de *vorming van een Indischen Staat*. Men smore die aspiraties niet ! Laat ons liever de baan effenen voor vruchtbare samenwerking, en steunen met alle kracht die in ons is, het pogen van dit oplevend volk, dat kampt voor recht, geluk en vrijheid"....

Mogen die volken slagen in dat pogen, dan zullen wij, Nederlandsche sociaal-democraten, met voldoening kunnen terugzien op onzen hardnekkigen strijd ; dan zal ons werk worden voltooid door anderen, wanneer wij, die daarvoor zoo lange jaren naar onze beste krachten hebben gearbeid, er niet meer zullen zijn.

H. VAN KOL.

Abonneert U op

De Socialistische Gids

Maandschrift der Sociaal-Democratische
Arbeiderspartij

Onder Redactie van

C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA

Mr. W. A. BONGER ⊗ ⊗ ⊗

F. VAN DER GOES ⊗ ⊗ ⊗

R. KUYPER ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

J. LOOPUIT ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

H. POLAK ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

Mr. P. J. TROELSTRA en ⊗ ⊗

W. H. VliegE ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

Prijs f 10.— per jaar Buitenland f 12.—

N.V. „ONTWIKKELING”

Paleisstraat 43, Amsterdam

Abonneert U op

HET VOLK

Dagblad voor de Arbeiderspartij

Hoofredactie:

Mr. P. J. TROELSTRA en J. J. DE ROODE

: Per week f 0.25 :

Per 3 maanden f 3.25

Met het Politiek-Satyriek Weekblad

„De Notenkraker”

: Per week f 0.30 :

Per 3 maanden f 3.60

Keizersgracht 378 - AMSTERDAM - Tel. N. 3267